

Benoemingen, promoties en symposia

Jack van der Leden, Kim van der Meulen en André Nuchelmans

Benoemingen en promoties

Tamara van Kessel promoveerde op 1 juni aan de **Universiteit van Amsterdam** op **Cultural promotion and imperialism: the Dante Alighieri Society and the British Council contesting the Mediterranean in the 1930s**. Zij onderzocht hoe de buitenlandse culturele instituten van Italië en Groot-Brittannië met elkaar concurreerden om de invloedssfeer van beide landen in het Middellandse Zeegebied uit te breiden. De Dante Alighieri Society werd aan het eind van de 19de eeuw opgericht om de nationale Italiaanse cultuur in het buitenland te bevorderen. Gaandeweg werd de vereniging in de jaren dertig van de vorige eeuw door de Italiaanse staat geabsorbeerd en zij werd zodoende een verlengstuk van het Mussolini-regime. Dat niet alleen autoritaire staten op deze manier hun invloedssfeer trachtten uit te breiden bewijzen de activiteiten van de in 1934 in Groot-Brittannië opgerichte British Council. Doel van de Council was om 'British life and thought' aan buitenlanders over te brengen. In haar onderzoek beschrijft Van Kessel hoe beide instituten cultuurpolitiek inzetten in de machtsstrijd om het Middellandse Zeegebied. De British Council deed daar niet onder voor de propagandaorganisaties van Mussolini.

Het tweede en derde kwart van de 17de eeuw wordt over het algemeen als een hoogtepunt in de Nederlandse schilderkunst gezien. De genreschilderkunst van na 1680 werd voornamelijk afgedaan als een ongeïnspireerde herhaling hiervan. **Junko Aono** trekt deze mening in

haar dissertatie **Imitation and Innovation: Dutch Genre Painting 1680–1750 and its Reception of the Golden Age** in twijfel. Ze promoveerde op 15 juni op haar onderzoek aan de **Universiteit van Amsterdam**. Aan de hand van een aantal essentiële vragen werpt zij nieuw licht op deze tak van schilderkunst in de onderzochte periode. Waarom bleven kunstenaars uit deze periode zo nauw betrokken bij de kunst uit de Gouden Eeuw? Hoe werd hun schilderkunst ontvangen in die tijd, en wie kocht hun schilderijen? Aono baseerde haar onderzoek op een grote verscheidenheid aan genrestukken uit bovengenoemde periode en op bronnenmateriaal, zoals archiefstukken, veilingcatalogi en 18de-eeuwse kunstliteratuur. Uit het onderzoek blijkt dat verzamelaars die een sterke voorkeur hadden voor de 17de-eeuwse genreschilderkunst en tegelijkertijd op zoek waren naar een eigentijdse interpretatie van deze kunst, het werk van deze nieuwe generatie kunstenaars hoog waardeerden. Schilders speelden hierop in en slaagden er zo in een niche te creëren voor hun eigen contemporaine schilderkunst.

Jeroen Vandommele verdedigde op 16 juni zijn proefschrift **Als in een spiegel: vrede, kennis en gemeenschap op het Antwerpse Landjuweel van 1651** aan de **Rijksuniversiteit Groningen**. In augustus 1561 organiseerde de Antwerpse rederijkerskamer De Violieren de openbare toneelwedstrijd Landjuweel. Op de Grote Markt en andere pleinen werden gedurende een aantal dagen toneelstukken opgevoerd. Daarnaast was er muziek, dans en gezang en kwam ook de inwendige mens aan zijn trekken met banketten en drinkgelagen. Het Landjuweel was de

grootste en meest bezochte rederijkerswedstrijd in de 16de eeuw. Vandommele onderzocht hoe dit evenement bijdroeg aan de vrede, de kennis en de gemeenschap. Hoe brachten de rederijkers van De Violieren 'hun denkbeelden en maatschappelijke visie (...) door middel van teksten naar voren'? Met zijn studie laat de auteur zien wat de rol van de rederijkers was binnen de stedelijke samenleving in de 16de eeuw. De dissertatie is uitgegeven door Uitgeverij Verloren.

Symposia

Kunstenaar Jonas Staal werd vrijgesproken, nadat Wilders zijn zogenaamde *Geert Wilders-werken* had opgevat als een doodsbepijning. Ook de Nederlandse cartoonist Gregorius Nekschot, wiens werk zou aanzetten tot haat, ging vrijuit. En kunstenaar Tinkebell werd gearresteerd wegens dieren mishandeling toen ze kuikentjes dreigde te doden op een kunstmarkt. Tijdens het symposium **Strafbare Kunst: op zoek naar de grens**, dat op 8 juni georganiseerd werd door de **Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen** (KNAW) in de Balie, stond de grens tussen kunstvrijheid en strafbare kunst centraal. Bert-Jaap Koops, hoogleraar Regulering van technologie, opende het symposium. Hij stelde dat kunst vooral als aanstootgevend gezien wordt als het sociale, ethische of juridische grenzen overschrijft. Egbert Dommering, hoogleraar informatierecht, concludeerde dat politieke kunst doorgaans als minder kwetsend wordt ervaren dan religieuze kunst. Jos Joosten, hoogleraar Neder-

landse letterkunde, gaf voorbeelden van beledigende passages in de literatuur die niet strafbaar worden bevonden. Tot slot ging Kitty Zijlmans, hoogleraar Moderne kunstgeschiedenis, in op de kwestie van dierenmishandeling in kunst. Zij concludeerde dat er veel willekeur en opportunisme in de beoordeling van kunstwerken bestaat. De afsluitende paneldiscussie met Jonas Staal, Anna Tilroe (bijzonder hoogleraar Kunst & cultuur), Theo de Roos (hoogleraar Straffen strafprocesrecht) en socioloog Jos van Dijk werd besloten met de stelling dat kunstenaars juridisch niet vrijer mogen zijn dan anderen.

Crowdsourcing is het aan het publiek uitbesteden van taken die je normaal zelf zou doen als organisatie of waar je iemand anders voor in zou huren. Ontwikkelingen op het gebied van nieuwe media maken deze manier van werken gemakkelijk en aantrekkelijk. Het bekendste voorbeeld hiervan is Wikipedia. Hoe is dit fenomeen toe te passen in de kunst- en erfgoedsector? Op 16 juni organiseerde **Mediamatic** in het Amsterdamse De Duif een **Kom je ook? over crowdsourcing**.

Tijdens de bijeenkomst gaven nationale en internationale sprekers lezingen over opvallende projecten op dit terrein, hoe je het publiek kunt mobiliseren en hoe je via crowdsourcing kennis en middelen kunt verzamelen.

Sprekers waren onder meer Carl Esposti, CEO van Everest Group en expert op het gebied van sourcing formules als crowdsourcing en outsourcing, Roy Cremers, over de mogelijkheden van crowdfunding in tijden van bezuinigingen, en Alexander Veltman van Boomerang, die zijn publiek ansichtkaarten laat ontwerpen, maar de crowd ook inzet voor 'echte' opdrachtgevers. Daar-

naast gaf een aantal sprekers voorbeelden hoe crowdsourcing in andere sectoren wordt ingezet. De dag werd zoals gebruikelijk in goede banen geleid door Riemer Knoop. Meer informatie over deze bijeenkomst en vorige en volgende bijeenkomsten is te vinden op www.komjeook.nl. Het is zaak om er zo snel mogelijk bij te zijn, aangezien de toegangsprijs stijgt naarmate de bijeenkomst nadert.

Wat zijn de positieve effecten van muziek op het brein? Wanneer vinden ze plaats? En wat is het belang van muziek in het onderwijs en daarbuiten? Het antwoord op deze vragen werd gezocht tijdens het symposium **Muziek en het brein**, dat op 22 juni plaatsvond in Pakhuis De Zwijger. De organisatie was in handen van **Muziek telt!**, een initiatief van Muziek Centrum Nederland, Fonds voor Cultuurparticipatie en Kunstfactor. Vanuit diverse invalshoeken gaven drie wetenschappers hun visie op het onderwerp in een forumgesprek, om op een gezamenlijke conclusie uit te komen: muziek verrijkt het brein. Gespreksleider was Paul Witteman. Henkjan Honing, hoogleraar Muziekcognitie, toonde aan dat iedereen in zekere mate muzikaal is en dat het volgen van muzieklessen een positieve invloed op onze cognitieve vaardigheden heeft. Neuropsycholoog Erik Scherder, gespecialiseerd in dementie, liet aan de hand van vele voorbeelden en hersenscans zien hoe belangrijk het is om het brein te stimuleren en hoe muziek hierin kan voorzien. Laatste spreker was neurobioloog Dick Swaab, die op de gevaren van muziek wees (discodooft), maar ook op de positieve werking bij genezingsprocessen, autisme en Alzheimer. Het optreden van 'mevrouw Van der Burg', die al tien

jaar aan vasculaire dementie lijdt maar nog altijd piano speelt, bewees dat. Op www.muziektelt.nl is onder het kopje nieuws een uitgebreid verslag van het symposium te vinden met links naar fragmenten van en artikelen en interviews over de middag.

Het **Fonds voor Cultuurparticipatie** organiseerde op 26 juni tijdens Oerol een discussie over een bijzonder actueel onderwerp: de rol van de samenleving bij het maken van kunst. Joost Heijthuijsen (Incubate Festival), Marelle van Rongen (Oerol), Koen Jantzen (de Noorderlingen) en Jan Jaap Knol (Fonds voor Cultuurparticipatie) gingen tijdens **Participatiecafé 'Meemaken of mee maken?'** met elkaar en het publiek in gesprek over dit onderwerp. Een grote rol was weggelegd voor het publiek, dat bestond uit liefhebbers, medeorganisatoren, professionals en amateurs. Belangrijk onderdeel van de discussie vormden de aangekondigde bezuinigingen, die de volgende dag centraal zouden staan in het Kamerdebat. Veel kleine en middelgrote instellingen dreigen hun structurele subsidie te verliezen, de amateurkunst en cultuureducatie worden hard getroffen en het budget van het Fonds voor Cultuurparticipatie wordt met 30% verlaagd. Het resulteerde niet in een neerslachtige, maar in een strijd-bare discussie waarin het belang van betrokkenheid van de samenleving bij de productie en afname van cultuur duidelijk werd. Want, zoals artistiek leider Kees Lesuis eerder al aangaf, 'er is meer in het leven dan materiële zaken. We hebben ook veel goede plannen voor de toekomst, ondanks de bezuinigingen.'

De Amerikaanse socioloog en musicus **Richard Sennett** hield op 26 juni in Muziekgebouw aan 't IJ de zevende **Premsele Lezing**, getiteld **Out of touch**. Sennett is verbonden aan de New York University en aan de London School of Economics. In zijn lezing legde Sennett een link tussen design en muziek en hield hij een pleidooi voor voelen en gevoel. Doordat producten steeds gebruiksvriendelijker worden vormgegeven en door de toenemende digitalisering, voelen gebruikers producten niet meer letterlijk. Ze zijn 'out of touch'. Aan de hand van zijn eigen cellopraktijk gaf hij voorbeelden hoe we onze tastzin weer terug kunnen krijgen en vorm kunnen geven. De lezing verscheen in nr. 27 van De Groene Amsterdammer en is op de www.premsele.org in het Nederlands en Engels te downloaden.

De voorgaande zes Premsele Lezingen (van Michael Rock, Werner Sewing, Ann Meskens, Józef Mrozek, Henk Oosterling en Nancy Etcoff) zijn inmiddels gebundeld onder de titel *From Mad Dutch Disease to Born to Adorn*. Het is te bestellen via rsvp@premsela.org onder vermelding van 'Publicatie Premsele Lezingen'. Ze zijn bovendien op www.premsele.org als pdf-bestand te downloaden.

Op boekman.nieuws.blogspot.com doet de redactie van Boekman verslag van bijgewoonde bijeenkomsten, symposia, presentaties, promoties en benoemingen.